

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

РІК XLVII. Ч. 39. Джерзі Сіті, Н. Дж., п'ятниця, 17-го лютого 1939.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

№ 39. Jersey City, N. J., Friday, February 17, 1939.

VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТИВ НА ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свободи“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA.

FIVE CENTS ELSEWHERE.

КОНГРЕС УХВАЛИВ ГРОШІ НА ВІЙСЬКОВЕ ЛЕТУНСТВО

ВАШІНГТОН. — Конгрес ухвалив величезною більшістю голосів, бо 367 проти 15, домагання уряду, щоб збільшити число військових літаків до 5,500. По вичерпній дискусії, в якій майже всі бесідники підкреслили велику можливість війни, а навіть напад на Злучені Держави Америки, конгрес ухвалив на будову нових 3,000 літаків, а також на підхоплення нових летунів, суму 376 мільйонів доларів. Ухвалено також гроші на скріплення оборонних позицій в смугу Панамського каналу, та два мільйони на приучування приватного промислу до продукування воєнних артикулів на випадок війни.

ПЕРЕДБАЧАЄ ВІЙНУ ДО ШЕСТИ ТИЖНІВ.

ВАШІНГТОН. — Знавець міжнародної політики, журналіст Вільям Симс, що працює для Скрипс Говард консерну, опублікував статтю, в якій говорить, що від чотирьох до шістьох тижнів вибухне в Європі загальна війна. Викличуть її Німеччина, Італія і Японія, які тихо змовились розвалити англійську й французьку імперії та загартувати їх посідо-сти для себе. Японія мала захопити цілу Азію, а також Філіппіни й острови на Індійському океані. Симс не гварантує за своє передбачення, лише говорить, що робить його на основі тих тайних інструкцій, які уряди Німеччини й Італії дали своїм представникам в Америці.

ШУКАЮТЬ ЗГОДИ В ДЕМОКРАТИЧНІЙ ПАРТІІ.

ВАШІНГТОН. — Конгресовий виборчий комітет назначив п'ятьох людей, щоб вони точно провірили настрої своїх виборців й переконались чо-го вони хочуть: чи хочуть дальшої самостійності кон-гресу й опору супроти президента, чи хочуть слі-пого повинування президентові й одобрювання все-го, що він зажадає. Бо коли в демократичних рядах пануватиме така незгода, то вибори в 1940 році мож-на уважати за програні.

ЗНОВ СКАНДАЛ В СУДІ.

НЮ ЙОРК. — Спеціальний дослідник судових справ дільниці Брукліна, Еймін, зажадав від судових властей безпровадного усунення судді Рудича, якому закидає перекупство й продажність. Ей-мін заявив, що справа Рудича це тільки початок. Після цього вийдуть на верх ще далеко більші скан-дали.

ЧИСЛО ЗЛОЧИНІВ ЗРОСЛО.

ОЛБАНІ. — За урядовими обчисленнями число поповних злочинів впродовж минулого року зросло в ньюйорському стеїті на 8%. Справді злочини, по-лучені з убивствами змаліли, та зате зросло число дрібніших злочинів. Впродовж минулого року по-повнено в ньюйорським стеїті поверх мільон різних злочинів. На 12 мешканців, включаючи дітей і жі-нок, припадає один злочин.

ПЛЯНУЮТЬ БОРОТЬБУ ЗО ЗЛОЧИНАМИ.

ОЛБАНІ. — Стейтова легіслатура приготувляє коло сто законопроектів, що мають на цілі бороть-бу зо злочинством. Та щоб не внести баламутних законопроектів легіслатура назначила спеціальну комісію, яка має привести всі ті законопроекти до порядку й узгодити їх.

ОБМЕЖЕННЯ НА ОГЛОШЕННЯ ПРИ ШЛЯХАХ.

ОЛБАНІ. — Стейтова легіслатура плянує закон, на основі якого впроваджені обмеження на великі придорожні оголошення, які часто відвертають у-вагу автомобілістів від шляху, а також засмучають вид на перехрестях.

ЖУРЯТЬСЯ СТАРИМ ВКОМ РОБІТНИКІВ В „ДОБЛЮ ПІ ЕЙ“.

НЮ ЙОРК. — Ньюйорський заряд „Доблю Пі Ей“ оголосив, що половина його робітників, це лю-ди, що мають поверх 40 літ. Багато із них мають більше ніж 60. А таких людей майже не можливо встроїти десь до приватного бізнесу, який доби-рає собі молодших людей.

БАНДИТСЬКИЙ НАПАД НА ГОТЕЛЬ.

МАЯМІ БІЧ (Флориди). — П'ятьох бандитів на-пали на місцевий багатий готель і при помочи ре-вольверів та машинових грітків змусили зарядні від-дати увесь маєток, себто грошів і дорожніх цінностей, зложених гістьми в сховках готелю, вартості \$200,000. Після того вони зникли. Поліція ствердила, що бан-дити дуже добре визнавались в яких скриньках зна-ходяться дорогі речі. Також ствердила, що одна багата вдовиця, яка втратила найбільше жемчугів, всеяк була на стільки остерожна, що поперед-ної ночі не дала решти своїх дорожніх цінностей до сховку, тільки передержала їх в своїй кімнаті.

ПРУЖИНА З ГУМИ.

Підприємство Гудрич Ко. каже, що йому вдалося придумати гумові пружини, які не роблять стукоту, як сталеві, і не потребують мащення. Їх мають неза-довго завести на підземних залізницях Нью Йорку й підприємство каже, що пасажирі цих залізниць будуть з цієї новини дуже раді.

БУВШИЙ СЕРЖАНТ ЗАСУ-ДЖЕНИЙ ЗА ОБРАЗУ ПОЛЬСЬКОГО НАРОДУ.

Під замітом зневаги поль-ського народу став перед судом у Варшаві бувший сер-жант, а тепер муляр Болеслав Лебедський. На внесення про-куратора розглядали справу при замкнених дверях. Суд засудив обвинуваченого на 9 місяців в'язниці.

ДАНЦІ ВЧУТЬ ЧИТАТИ І ПРАЦЮВАТИ.

Скандинавські народи, шве-ди, норвежці та данці, мають славу дуже розумних та прак-тичних людей. От, наприклад, данці дбають не тільки про те, щоб їх діти вміли добре читати, писати та рахувати, але й про те, щоб їх діти вмі-ли працювати та любити пра-цю. Данський хлопець ходить до школи до 14-го року жит-тя. Потім два роки працює: на землі, при догляді худоби, по молочарнях, по м'ясарнях, по фабриках і тим подібним. А по двох роках життєвого досвіду вертається знову до школи, на півтора року, і, ма-ючи життєвий досвід, йому легко вчитися таких практич-них предметів науки, як, на-приклад, фізика, хемія, будо-ва машин, як ходити коло ма-шин, і тим подібне.

ЗАМАЗУЮТЬ УКРАЇНСЬКІ ВІВІСКИ.

Вночі з 7. на 8. січня не-відомі особи замазали фарбо-ю українські вівіски на „На-роднім Домі“ у Коломій і на стінах залишили написи „по-польську“.

З ВІДНЯ ДО ВАРШАВИ ПІД ВАГОНОМ ПОСПІШНОГО ПОІЗДУ.

Зпід вагону поспішного по-їзду, що прибув з Відня на варшавський двірць, вийшов якийсь покалічений і брудний чоловік, якого відвезли на ко-місаріят. Виявилося, що це ві-денський жид Г. Ізога. Він прибув до Варшави під ваго-ном з Відня. Тепер буде від-повідати за подорож без бі-лету й за нелегальний перехід польського кордону.

РАДОВИЙ СВЯЩЕНИК ВІЗЬМЕТЬСЯ ДО КОМУ-НІСТІВ.

Уряд в Оттаві зніс заборону, яку наложив на о. Ламфіє-ра, відомого радіового свя-щенника в Торонті, зате, що він день перед міськими вибора-ми заатакував на своїй радіо годині Тим Бака й комуністів. Тепер о. Ламфієр — оповістив, що він візьметься демаскува-ти роботу комуністів ще ре-вніше, щоб протидіяти широ-кій агітації й загрози зі сто-рони розбуйованого в Канаді комунізму. О. Ламфієр про-мовляє про неділі зі свого студія при кафедрі св. Михаї-ла, і на свої промови має санкцію архієпископа Мері-гена.

БОЗ ПОКРИВАЄТЬСЯ ЗЕЛЕНИМ ЛИСТЯМ.

У Ченстохові хачі бозу по-крилися молодим зеленим ли-стям. Це явище від літ не по-товане в січні. Також вже збудилися деякі мухи зі сво-ього сну.

СТАРІ МОСКОВСЬКІ ГРИВНИКИ.

Орган російської націоналі-стичної еміграції в Парижі „Последнія Новости“ ч. 2. в статті „Борьба на смерть“ б'ють на тривогу, що Німеч-чина бажає відірвати Україну від Росії й створити з неї са-мостійну державу. І пише статтю „Борьба на смерть“! З ким боротьба? — питаєте. Може з червоною Москвою? Деж там! Це має бути бороть-ба на смерть москалів з Ні-меччиною проти українських нацистів. Нічого не помогло ро-сійській еміграції, що її пере-тербляло ЦПУ навіть на те-риторії Франції (Кутепов, Мі-лер, Паваниш і т. д.). Вона й далі проти Німеччини, проти України, а навіть за поєднан-ня з червоною Москвою.

Послухаймо, що пишуть „Последнія Новости“. „Якщо це правда, що поши-рення життєвого простору ні-мечького народу вимагає ко-нечного відділення України й Чорномор'я від Росії, то це о-значає, що між німечьким і російським народом дійсно і-снує смертельне противенство інтересів“.

Щож, радимо п. Мілюкову й тов. вертатися негайно до Москви й разом зі Сталіним і Берією боронити „Русь свя-ту“ перед розбором на... національні держави.

ВИНУЄ ДЕМОКРАТІЇ ЗА ТЕПЕРІШНЮ СИТУАЦІЮ.

Ріджайна. — Демократії по-носять вповні вину за тепері-шню економічну й політичну ситуацію в світі й одним з способів відвернення війни є усунення торговельних обме-жень, наложених демократія-ми, говорив майор Ф. Г. Л. Срейндж з Вінніпегу, на за-гальнім мітингу Торговельної Ради.

Європейські краї не купу-ють пшениці, бо Канада і Злу-чені Держави і другі великі демократії не хотять дозво-ляти стільки пшениці, скільки їм треба.

„Ми стиримо їх від купо-вання тим, що не хочемо при-нимати одиниці гроші, які во-ни мають — а то їх власні то-вари“, говорив п. Стрейндж.

ТАВОРИ ВІДОКРЕМЛЕННЯ ДЛЯ НАРКОМАНІВ.

Турецькі власті ведуть енер-гічну боротьбу з пачкарями й курцями опія. Тому, що уяв-лення винуватих причиняєть-ся до поширення тайної про-дажі й курення опія між ін-шими в'язнями, рішили в май-бутньому ізолювати пачкарів і курців опія в окремих та-борах відокремлення.

КОСТІ МАМУТА.

Підчас різних робіт на про-сторі громади Білорозка коло Крешянци знайшли в глибині 3-4 м. у піску частини вели-чезних костей, здається, ма-мута.

СИЛЮЮТЬ УЖИВАТИ ПОЛЬСЬКУ МОВУ

ВАРШАВА. — Польська Агенція Телеграфічна подає, що Найвищий Адміністративний Трибунал рішив, що українські греко-католицькі священники обов'язані вживати польської мови при виготовлю-ванні документів урядового характеру. Це певно відноситься в першу чергу до метрик, за які покара-но дуже багато священників грошевиими гривнями й арештом за те, що їх не виготовляли польською мо-вою та не подавали назвищ на польський лад, як цього вимагали польські староста.

ПОЛЬСЬКИЙ ПОСОЛ В „ІМЕНІ РУСИНІВ“.

ВАРШАВА. — Пат подає, що в польським соїмі розвинулася дуже горяча дебата над українсько-польськими відносинами. Українські послы говори-ли від імені українського народу в Польщі. Та це заквестіонував польський посол Цсадек. Він сказав, що він вибраний „руськими“ голосами і обов'язаний сказати слово від своїх „виборців“ і взяти їх в обо-рону. Отже від імені тих „виборців“ сказав поль-ський посол таке: „Зв'язані від століть з польською культурою і з польським народом, хочемо жити на землях, які спільно замешкуємо з поляками, в брат-ній згоді й любові, як також хочемо спільно відпо-відати за велич і потугу Річипосполитої“.

ПРАГА ЗВІЛЬНИЛА БРОДІЯ.

ПРАГА. — Кореспондент часопису „Ди Нью Йорк Таймс“ подає, що звільнено з тюрми наслід-ком амністії Андрія Бродія, першого прем'єра Кар-патської України, якого заарештовано в листопаді 1938 року за злочин державної зради. Бродій, який хотів віддати Закарпаття Мадярщині, відіхав тепер до Мадярщини, де він по всякій правдоподібності стане на чолі „карпаторосії“, що є за-злуку Закар-паття з Мадярщиною.

ВІДЧУВАЮТЬ НЕБЕЗПЕКУ.

ВАРШАВА. — Жиди, і то багатші, не почува-ють себе тепер добре на Горішнім Шлеську, що є під Польщею. Особливо втікають з тих місцевостей, що є на границі між Німеччиною і Польщею. З утєчі жидів заключають, що з весною готово прийти до напруження між Німеччиною і Польщею.

БУДАПЕШТ ПРО ПРХАЛУ.

ЛЬВІВ. — Будапештська радіовисилка пода-ла, що ген. Прхла був до війни учителем, а свою військову кар'єру зачав шойно на Сибірі. За дав-нього пражського ражіму був ген. Прхла довіреним б. президента Бенеша та з його доручення їздив у минулорічних критичних вересневих днях до Мо-скви, як окремий висланник Бенеша.

ЖИДИ І КАРПАТСКА УКРАЇНА.

ХУСТ. — В Севлюці створено Краєву Жидів-ську Організацію, яка взяла на себе обов'язок по-добити про можливості переселення жидів із Кар-патської України до заморських країв. У тій цілі згадана організація має наважати контакт із пред-ставниками жидівського світу за океаном.

ВПЛИВАЮТЬ НА ВИБІР ПАПИ.

ВАТИКАН МІСТО. — В Римі є тепер повно ріж-них політичних емісарів і агентів, що намагаються впливати на вибір нового Папи, кожний в інтересі своєї держави. Від таких емісарів не можуть обіг-натись не тільки кардинали, але й їхні секретарі, а навіть — голярі й кухари, що призначені для обслу-ги кардиналів. Та це все, як кажуть, нормальне я-вище. Так бувало завжди.

НІБИ ДЛЯ ЗАСТРАШЕННЯ.

МОСКВА. — Широко розголошено советською пресою суд над армійським політичним комісарем, якого засуджено на п'ять років примусових робіт за те, що несправедливо обвинувачував своїх підле-глих, щоб тим виказати перед владою, як він ревно ліквідує „ворогів народу“. Преса запевдає, що так буде зі всіми, що надуживають своєї влади.

СПІР ЗА ЕСПАНСЬКІ СІРІВЦІ.

РИМ. — Італія прийняла з обуренням відомість, що Франція і Англія спішаються з позичками для Еспанії. Преса подає, що нічого з цього не вийде, бо Франко не піде на руку тим державам, які стави-лись до нього ворожо. Економічні концесії, пише преса, дистануть Італія і Німеччина. Це ті краї по-требують заліза і міді, яких є подостатком в Еспа-нії. А за це Еспанія дістала мануфактуру, якої так дуже потребує.

СОВЕТИ ВИСИЛЮЮТЬ МІСІЮ.

МОСКВА. — На днях має виїхати до Вашингто-ну советська місія. Можливо, що вона матиме тіль-ки торговельні цілі та закупку частин, потрібних для будови воєнних кораблів. Знову дехто каже, що в місії є будівельні знавці, що хочуть приглянутись американській будівельній техніці.

НЕ ВІДКЛАДАЙМО ПРАЦІ НА ДОПОМОГИ, ЩО ЇЇ ТРЕБА ВИКОНАТИ ТЕПЕР. КОЖНЕ ДІЛО МАЄ СВОЙ ЧАС. ТОМУ СЕЙЧАС ПОСИЛАЙМО ЖЕР-ТВИ НА УЧАСТЬ УКРАЇНЦІВ У СВІТОВІЙ ВИСТАВІ, НА ТАКУ АДРЕСУ:

NICHOLAS MURASZKO, Treasurer
UKRAINIAN AMERICAN EXPOSITION ASSOCIATION
P. O. Box 1014, Church Street Annex, New York, N. Y.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

В Канаді належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кошту відно адреси влітати 10 центів.

Час. „Сво-оди“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: ВЕрген 4-1016.
4-0807.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ ВЛАСНИКОМ НАРОД?

Перед одним урядом у Вашингтоні ведуться цікаві переслухання в справі асекурації. Власне цими днями розглядали на цих переслуханнях справу вибору урядників асекураційних підприємств, і ці переслухання кидають світло не лише на асекураційні підприємства, але й на заповомові організації.

Як звісно, за забезпечування людей іде від довшого часу боротьба між двома родами забезпечення: між асекураційними підприємствами й заповомовими організаціями. Асекураційні підприємства трактують асекурацію як приватний бізнес, з якого мають тягнути зиски ті, що в цей бізнес вкладають гроші, а заповомові організації трактують забезпечування як взаємну допомогу. Асекураційні підприємства є власністю уділовців, що закладали бізнес, заповомові організації належать до всіх забезпечених, до членів.

Звісно, цей бік заповомового забезпечення промовляв до людей, що шукають забезпечення та був невигідний для асекураційних підприємств. Щоби краще боротися за заповомовими організаціями, деякі асекураційні підприємства перемінили свою будову й проголосили, що вони перейшли на власність забезпечених у них людей. Проголосили, що забезпечені мають право вибирати урядників і ухвалювати статuti організації, словом, що вони є повноправними співвласниками підприємства.

Через те такі підприємства перестали називатися асекураційними підприємствами, а стали себе називати товариствами взаємного забезпечення. Тепер вони стали голосити, що вони ще кращі від заповомових організацій, бо, мовляв, коли в заповомових організаціях члени голосують на урядників і постановляють закони через делегатів, вибраних відділами, а в товариствах взаємного забезпечення член може це робити безпосередньо, себто не через делегата, але своїм власним голосом.

Переслухання перед урядовою комісією у Вашингтоні якраз відносяться до цих претензій цих організацій. Показується, що число забезпечених, що брали участь у голосуванні при виборах урядників, вноситься від 0,001 до 2,51%. Це значить, що на кожних 10,000 управнених до голосування на директорів голосувало на ділі від 1 до 251. Значиться, навіть у найкращому випадку на кожних 10,000 управнених до вибору аж 9,749 осіб лишалося без участі в виборі. Це найкращий випадок, а найгірший випадок такий, що на 10,000 осіб лише 1 особа користалася з свого права.

Звісно, що такої участі управнених до вибору не можна назвати ні вибором ні справжньою участю, ні демократизмом. Система безпосереднього голосування, замість надавати всім забезпеченим можливість участі в виборі зарядців-підприємства, якраз зводить цю можливість до нічого, якраз позбавляє масу забезпечених цього права. Право до вибору урядників і становлення законів у заповомових організаціях є посереднє, себто член голосує на делегата, котрий вибирає урядників і становить закони, але зате це право є справжнє, дійсно вживане й виконуване право. Заповомові організації не лише права обіцяють, але дають їх так, що члени їх справді мають, з них справді користаються.

О. С.

Чи Росія готова до війни?

Кремль запевняє всіх про свої миролюбні наміри. Зрозуміло, бо не чується на силах. Але, де це значить, що колиб наприклад вибухла поважна завірюха на Заході чи на Сході, — що в неї не вмішався б СССР, — очевидно, коли противники безвладні лежатимуть на землі — і переможи й переможені.

Але — чи готова Москва до війни?

Спробуймо перекидати картки союветських часописів. З них довідуємося м. і., що в столиці даремно шукають громадяни за — сірниками, за чоботами і — за милом... В Росії, особливо на півночі, носять так звані „валенки“. Отже — тих валенок ціла продукція — покриває лише третину запотребовання людності...

За сірниками і милом — черга („хвості“). Так в столиці, так і — ще більше — на провінції.

А виживлення? — З виживленням слабо. М'ясо коштує від 7 до 9 рублів кильо. М. і. характеристичний такий факт. Один союветський автор переклав один роман Джека Лондона, в якому автор подає скількість і якість різних продуктів, які дістає якась верства робітництва в Америці. І обурюється, як можна так лихо годувати робітників. Усе те союветська цензура казала скреслити. Бо союветський читач порівняв би зараз ту квоту з квотою, яку консумує союветський невідник і побачив би, що те, що Джек Лондон уважає за нижче мінімуму, те для більшостицького „громадянина“ — є мрія, нездійснима прекрасна утопія...

Для чого наводжу ті дані в зв'язку з питаннями: чи готовий є СССР до війни? Для того, що з громадянина, якому бракують артикули першої потреби, і який хронічно голодує і хронічно живе в бруді і в нужді — доброго вояка годі зробити... Так само як не зробити зтакого „громадянина“ — і патріота в заплілі.

Мабуть свідомо цього Москва вдумала новий сердник, щоби підістбнути патріотизм населення. Вона видала драконські нові правила про дисципліну праці, про кари за „прогули“ (спізнення або неприхід до варстату). Хоче бодай такими заходами — змусити робітника набратись патріотизму (так потрібного підчас війни) і більше працювати для „соціалістичної вітчизни“... Але щож вишло? Показалося, що ці „прогули“

і нез'явлення до праці — головно походять з того, що потяги, що везуть робітників до їх місця праці — правильно спізняются. Тепер робітник мусить — в таких випадках — принести посвідку від запліні про спізнення. Але коли тисячі працюючих почали жадати таких посвідок — то чао проганий на це — ще збільшив спізнення...

Але це мало журить Москву. За всякий „прогул“ або що — ідуть жорстокі репресії аж до видалення зі служби, аж до „вового білету“, паспорту, з яким вас на ніяку працю ніде не приймуть...

Вживляти населення — союветська влада не може. Дати йому предмет першої потреби — теж не в стані. І не може забезпечити менше більше нормальні умовини праці, нормальний заробіток. Може лише позбавляти населення елементарних умовин людського життя і махати над його головою кнутом, трактуючи працюючий народ як муринів-невідників...

Чи в подібних умовинах може держава провадити будь яку війну? Чи може жадати від населення патріотизму? Любові до такої вітчизни? Бажання боронити таку владу? Я думаю, що двоє відповідей на це питання бути не може. І то все одно, чи ходитиме про запліку чи оборонити війну. Кого і що боронити — союветське населення?

Потенціал війни складається не лише з доброї армії, не лише з її доброго командного складу (вигорданого в СССР Сталіном), не лише з доброго функціонування транспорту (який є „під псом“ в Росії), не лише з економічною ладу і порядку в заплілі, — а й від настроїв, від духа цього заплілі, від його меншого чи більшого задоволення зі стану річей, від його привязання до уряду і влади... Отже цей останній чинник — річ певна — з перших же днів війни обернеться проти Советів і не може не обернутись... Населення, виголожене, малотреване, понижуване і трактоване як раби — підійметься при першій нагоді проти „своєї“ влади...

Це знають на Кремлі, і звідти паціфізм Москви. Але це не значить, що цей паціфізм її врятує. Китай теж був паціфістичний... І про це особливо нам, українцям, не треба забувати.

**ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО
В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО
НАРОДНОГО СОЮЗУ.**

Московська армія по чистці

Під кінець громадянської війни в Московії мала московська армія 130,000 старшин усіх ступнів. Половина з них служила старшинами ще в старій царській армії. Підчас демобілізації в рр. 1922/24 відпущено до резерви коло 90,000 старшин. В армії остало було коло 40,000 старшин. Вони в часах миру подоповнювали своє воєнне фахове знання в школах, на курсах, в академіях і в частинах та творили старшинський корпус московської армії.

За роки 1924/37 москалі вишколили коло 10,000 нових молодих старшин. За той час покинули активну службу в армії коло 60,000 старшин. В травні місяці, коли почалась чистка московської армії, було в ній коло 80,000 старшин. З них яка четвертина, отже 20,000 мала за собою воєнний досвід і ступні від майора і вище. Резервовий старшинський корпус, враховуючи сюди 90,000 демобілізованих старшин та 60,000, що пізніше покинули активну службу, вивинив тим самим 150,000 старшин. З них померли чи вже перестарілись коло 70,000. Отже на початок чистки в травні 1937 р. корпус резервових старшин нараховував коло 80,000 старшин, з них коло 30,000 з воєнним досвідом, в ту цифру не втягнуто лейтенантів резерви, які покінчили старшинські школи і покинули армію з ступнем лейтенанта резерви.

Таблиця подає наглядно вище наведені цифри:

1922 було всіх старшин в армії 130,000.

1924 демобілізовано старшин 90,000.

Остали в армії як активні старшини 40,000.

Приріст за роки 1924/37 молодих старшин 100,000.

Разом всіх старшин 140,000.

За роки 1924/37 покинули армію старшин 60,000.

В 1937 р. було всіх старшин в армії 80,000.

Резервових старшин в 1932 році — ніяких.

Демобілізованих старшин в 1924 році 90,000.

Покинули активну службу за роки 1924/37 старшин 60,000.

Разом резервових старшин 150,000.

Вмерли чи перестарілись за роки 1924/37 старшин 70,000.

На початок чистки в травні 1937 р. було резервових старшин 80,000.

Разом в травні 1937 р. корпус резервових і активних старшин московської армії вивинив коло 160,000 старшин.

Війні говорили: „Ось і гарно, значить можна і без війни погодитись з ханом, заключити гарний мир, корисний для московської держави“. Таким чином справа щодо війни остала нерішена. Сторонники війни з Кримом були дуже огорчені, але не тратили надії та придумували засоби, якби обернути справу на свій лад. Ніхто з бояр не бажав так війни з Кримом, як князь Курбський; по невдачі на раді зачав тайно нараджуватись з Сильвестром і вигадав спосіб, якби то склонити царя до війни з Татарями.

Цар Іван любив забавлятися чимнебудь чудним, надприродним, таємничим. Блаженні, божественні, віщуни, ворожбити цікавили його і знаходили до нього приступ. В Москві не переводились того роду люди; одні щезали, інші появлялись. Під той час у Москві звертав загальною увагу недавно появившийся блаженний, худощавий старець, високого росту, з довгим, білим волоссям, з великою подовгастою бородою, в чорнім довгій одязі з грубої вовни, крою сорочки, в острокінчатій шапці, з палицею завшики голови, і завжди босий.

(Дальше буде).

В Ленінградській Військовій Окрузі політичний керівник якоїсь більшої формації дістав відпустку. По відпустці він застав на своїй посаді іншого чоловіка. Вияснилось, що політичне управління ок. уги думало, що Трофимов пропав невідомо куди, як багато інших старшин, тобто заарештований чи розстріляний. Його назначено заступником політичного керівника одної вищої школи. Показалося, що і та посада занята. Виходить, що персональний відділ штабу округи взагалі не мав перегляду про обсяження вищих керівних постів. Другий факт, що яскраво свідчить про дезорганізацію. Кілька місяців не було комісарів в одному танковому полку в Ленінграді. 8. вересня 1938 р. відкрито між паперами наказ Ворошилова з 20. 5. 1938 р. про призначення комісаром того ж полку якогось Маркова. Ці два факти вказують на те, що в армії панує лютый хаос. До цього припадає і воєнна московська газета „Красная Звезда“.

Повторне введення комісарів в частини і формації, та навіть підрозділах ще збільшило недовіря одного чоловіка до другого, що ним славиться комуністичний режим. Підчас війни комісарі наглядали за діяльністю царських старшин, тепер наглядують за діяльністю старшин союветського виховання, старшин-комуністів, що рекрутуються з пролетаріату. Комісарі мають вмішуватись у все, а тому, що нічого не знають, перешкоджають всьому. Ось такий випадок: підчас маневрів на Закавказзі старшина дав наказ обстріляти закритого з маскового ворога. До старшин підскочив зараз комісар та наказав здержати ворога, бо до невидних цілей не сміється стріляти. Зразу став лягти старшину ворогом нагороду та погрозувати йому. Справа булаб трагічно закінчилась для старшини, колиб не маневровий старшина-посередник, який поучив комісара, що він неправий зі своїми думками і наказами.

Союветські летуни доконують поодинокі досить добрих летів. Але летунство в цілому не багате варте, бо винищено його найкращих керівників та конструкторів літаків. Воно повністю дезорганізоване. Чи армія держави, де уряд десяткує навмисно старшин, є здібна до великої війни? В лютім 1938 р. Гітлер звільнив з армії десятків старшин і ввесь світ закричав, що це є послаблення німецької армії, хоч німці мають багато досвідчених старшин. А Сталін вистрілює і виарештовує їх тисячами, разом з маршалами, генералами і цілою воєнною традицією комунізму. Запустити їх несе кому, а проте декому не вигідно признати, що це також послаблення московської армії. Зрештою розстріли резервових і активних старшин не є наслідком політичної кризи в цілій державі, чи кризи комунізму.

Нинішня міліонна армія з її технікою і моторизацією вимагає досвідченого, і добре вишколеного інтелегентного старшинства. Тих, що щось знає і вміє, Сталін винищує. Постава Москви в вересневій політичній кризі Європи вказує на те, що московська армія слаба.

Вийшкіл молодих старшин стоїть під знаком запиту чи без брак учителів зглядно їх виарештування. Відомо, що літом 1937 р. довелось замкнути старшинські школи в Києві та Харкові через те, що ГПУ виарештувало до 80% всього учительства і професорського їх складу. Остали були лише зовсім аполітичні спеціалісти старого вишколу. Замість виарештованих пороблено вчителями молодь, яка зовсім не має потрібних до науки кваліфікацій.

Сама союветська преса подає факти про повну дезорганізацію армії наслідком чистки.

ХТО ПОПИРАЄ БИЗНЕСИ,
ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В
„СВОБОДІ“, ТОЙ ПОПИРАЄ „СВОБОДУ“.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ
ГІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ
ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА
В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина перша.

(7)

В царській раді не всі поділяли такий погляд: одні були за війну з Кримом, другі захоплювались, легким, як їм здавалось, завоюванням Лівонії і придбанням моря. Сам Алексій Адашев було захитався і не став відмовляти царя від війни з німцями; цар любувався надією заволодіти кріпкими германськими городами, про котрі мав неясне поняття, мішавачи/Коливань (Ревель) з Норинбергією, Ригу з Регенсбургом. Духовні достоїнності радо благословили царя на війну з єретиками, латинянами і лютрами головно задля того, що знали, як це неприємно Сильвестру, а вони не любили Сильвестра за те, що він, не будучи більше як піп, був

називав Лівонію бідною вдовою, грозив Росії за неї божим гнівом, передсказував невдачі... Але щож? Немов би йому в упокорення, замість невдач наступав успіх за успіхом! Сильвестр подавався на дальший план. Кримська справа, котру він так підпирив, обожившись маловажаючим щодо своїх наслідків походом дядя Ржевського і Данила Адашева, була майже цілком залишена. Тепер приїзд князя Вишневського підняв її наново. Смілий і красномовний князь Дмитрій Іванович посідав великий дар здувувати собі лобові і потягати інших за собою, на пірі який дав Курбський, багаторо боду одушевлювався вже гадкою про війну.

Вслід за цим у царя Івана Василевича збиралася боярська рада. Люди, що визнавалися при здобуттю Казані, князі: Сербський, Горбатий, Воронинський, Микунинський, Шенятев, Темкин, по прикладі Олексія Адашева і Курбського, кріпко піддержували тоді війну з Кримом. Але проти них станув князь Петро Шуйський, гордий на свої успіхи в Лівонії. Він став доказувати, що не розсудно замишляти зачаті завоювання країни і вдаватися в нову війну, котра

мусить втягнути московську державу в війну з Туреччиною. Шуйський говорив так холодно, так розважно, що декотрих запитав, а інших пришевелив призадуматись. Однак більшість все таки була не по його стороні; але цар пристав до нього: у Івана вболіла в голову гадка, що він самодержавець, і задля того многи повинні робити так, як він хоче, а не так, як багатьом хочеться; видячи, що в раді більшість за війну з Кримом, Іван рад був, що знайшовся противник цієї гадки і пристав до нього. Крім того Іванові Василевичові не хотілось, задля трусливості, йти самому на війну: таж і на Казань ходив мимо волі. Порішили обдумати і пожити. Тимчасом надійшла вість з Криму, що хан Девлет-Гірей висилає у Москву посольство просити царя за мир і дружбу та пускати на волю захоплених часі нападів московських полонників. І ті, що бажали війни з Кримом, і ті, що не бажали, виводили з цього вельми корисні висновки. Ті, що бажали, говорили, що це посольство хана означає його безсилність, обаву перед московським оружем, і даятого треба чим скорше зачати з ним війну. Не бажало

ві війни говорили: „Ось і гарно, значить можна і без війни погодитись з ханом, заключити гарний мир, корисний для московської держави“. Таким чином справа щодо війни остала нерішена. Сторонники війни з Кримом були дуже огорчені, але не тратили надії та придумували засоби, якби обернути справу на свій лад. Ніхто з бояр не бажав так війни з Кримом, як князь Курбський; по невдачі на раді зачав тайно нараджуватись з Сильвестром і вигадав спосіб, якби то склонити царя до війни з Татарями.

Цар Іван любив забавлятися чимнебудь чудним, надприродним, таємничим. Блаженні, божественні, віщуни, ворожбити цікавили його і знаходили до нього приступ. В Москві не переводились того роду люди; одні щезали, інші появлялись. Під той час у Москві звертав загальною увагу недавно появившийся блаженний, худощавий старець, високого росту, з довгим, білим волоссям, з великою подовгастою бородою, в чорнім довгій одязі з грубої вовни, крою сорочки, в острокінчатій шапці, з палицею завшики голови, і завжди босий.

(Дальше буде).

3 ДНЯ

РІСТ І ПЕРЕШКОДИ.

Пише один наш читач: „Ви твердите в рубриці „3 днів“ під заголовком „Недогода їм“, в 35 ч. „Свободи“, що Карпатської України „такі не було, якби Німеччина не була створена проти Польщі й Мадярищини, а то й Італії“. З того можна заключити, що це такі німці творять для нас державу і без них ми нічого не вдалимо. А тимчасом я мав до тебе тепер таке переконання, що це ми самі творимо, чи маємо творити собі державу, а не бути знаряддям в руках чужих сил. Чи не думаєте, що таке писання є шкідливе для нашої справи і воно биває довіряти наших людей до своєї справи?”

ХИБНИЙ ВИСНОВОК.

Передісім помилково думають ті, що пишуть чи говорять, що Німеччина „створила українську державу“ на Закарпатті. Вона тільки допомогла своєю поставою усунути одну перешкоду в творенні цієї держави самим українським народом. Усуненням цієї одної перешкоди не в творенні Карпатської України.

Коли на якійсь грядці нема здорового зерна, то навіть колиб хтось здійняв з неї брилу каменя, що придушує цю грядку, то все одно на ній пожиточна рослина не виросте. Щоб грядку пишилі від пожиточних ростин, треба ще, щоб вона була запліднена здоровим зерном.

Так само, нарід: щоб міг мати свою державу, потрібно, щоб він був свідомий, організований здібний, життєтворний й бажаний мати свою державу. А також, само собою зрозуміло, щоб його територія та його самого не давив ніякий наїздник. Шойно коли сповнені ті дні передумови, може нарід створити свою державу.

МИ САМІ ТВОРИМО ДЕРЖАВИ.

Колиб навіть хтось усунув камінь, а на увільненій грядці зацвіла рослина, то це ще не значить, що той „хтось“ створив цю рослину. Ні, він тільки усунув перешкоди, а рослина росла сама. Якби в плодючій землі не було життєтворного зерна, то з його труду не вийшло б нічого.

Український нарід на Закарпатті сам створив свою державу. Його національна свідомість, його прагнення бажання мати свою власну державу, були тими силами, що створили державну організацію Карпатської України. Чужа поміч була лиш тим чинником, що допомогла українському народові позбутись каменя з грядки.

НАЦІОНАЛЬНЕ СЕБЕЛЮБСТВО.

Німеччина могла допомогти повстанню Карпатської України з себелюбних причин. Та ми мусимо добре пам'ятати, що в політиці все і всюди рішають такі себелюбні мотиви.

Державні мужі все дивляться на такі справи з боку користи для своїх держав. Коли ж ми бачимо, що народи встали входять в певні союзи зі собою та собі взаємно допомагають, а навіть ідуть один за одного в війну — то це все також має власні національні інтереси. Ці інтереси рішають про те, чи допомогти тому, чи іншому народові.

ТАКА ПОМІЧ НІМЦІВ.

І такою є поміч німців. Іншого сподіватись було б навірно і не політично. Німці могли допомогти Закарпаттю усунути перешкоди для державотворчих українських цілей, тому, бо це їм не шкодить, а може бути і вигідно.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ЗАХОДОМ НИЖЧЕ ПОДАНИХ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ
3 MONESSEN, BENTLEYVILLE, DONORA, WEST NEWTON, PITTSBURGH, PA.
— відбудуться —

Загальні Організаційні Союзові Збори

в наступних місцевостях:

MONESSEN, PA., 19. лютого, в неділю, в год. 3. пополудні в Moose Hall, 272 Schoemaker Ave. & 3rd St., для відділів: 338 з Monessen, 109 з Bentleyville, 232 з Donora, 255 з West Newton.

PITTSBURGH, PA., 24. лютого, в п'ятницю, в год. 7. вечір, на великій сцені під ч. 109 S. 7th St., при українській католицькій церкві, для таких відділів: 53, 96, 118 з North Side Pittsburgh, 396 з South Pittsburgh і нового молодечого відділу 419.

Всі Союзові повинні прийти на ці збори, а обов'язком відділів є повідомити також картками членство про ті збори, зазначуючи, щоб не тільки старші члени, але також і молоді прийшли на збори, бо на зборах промовлятиме окремий організатор Василь Загаєвич, який фактами докаже, що не має для нас українців країни і відповідної організації під кожним оглядом, понад Український Народний Союз. Побожанням є, щоб члени з класів Т. приходили на збори, маючи з собою свої грамоти.

Ті всі відділи в околицях Пітсбурга, які бажали б скликати в своїх місцевостях організаційні збори, можуть голоситись по ближній інформації в тій справі на адресу: Василь Загаєвич, 511 Carson St., Pittsburgh, Pa.

Марія Малевич, заст. гол. предсідника У. Н. Союзу.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Комітет всіх Відділів Українського Народного Союзу в ШІКАГО І ОКОЛИЦІ повідомляє всіх урядників цих відділів, що в **НЕДІЛЮ, 19. ЛЮТОГО, в годині 3. пополудні, відбудуться РІЧНІ ЗБОРИ** в селі під ч. 2408 W. CHICAGO AVE., CHICAGO, ILL.

Програма зборів: Вибір нового уряду; Баскетбол Турнір; 45-літній ювілей У. Н. Союзу; Річне Засідання У. Н. Союзу; Четвертий День У. Н. С. в Шікаго; і багато інших важких справ є до вирішення. Тому привабливість на зборах усіх відділових урядників з Шікаго й околиці є конечна.

Тарас Шпікула, предс.;
Василь Саган, кас.; **Марія Мулик, секр.**

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ГЕИЗЕЛТОН, ПА.

Наш відділ не лишається позаду.

В „Свободі“ ч. 27, з 6. лютого ц. р. проголосив предсідник Д. Капітула, що серед 21 відділів У. Н. С. в нашій окрузі деякі не є активні й не присилають представників на збори. Серед них є згадка і про наш 85 відділ, який мав на зборах своїх репрезентативів. Воно дійсно так є, що деякі відділи занебнують спільні відділові збори і не присилають представників. А так не повинно бути. Бо нашу округу, слухаю уважають „коляскою Батька Союзу“. Це гарна слава, але ми мусимо так поступити, щоб не лиш минулою славою жити, але також тепер працювати і скріпляти У. Н. Союз, який не один вдові та сиротам обтер сльози в критичні хвилини.

Отже до діла, панове урядники, докажім іншим округам, що наша округа поступає вперед.

О. Костюк, касієр округи.

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

АЛЕНТАВН, ПА.

Не забуваймо про Світову Виставу.

Надходить Світова Вистава. Так як ми покажемо себе на ній, так і будуть про нас інші говорити. А тому ми не сміємо забувати і про цю справу. Треба пам'ятати про потреби рідного краю, про місцеву церкву чи школу. Але не треба забувати і про Світову Виставу, що має відбутись за пару місяців в Нью Йорку.

Здавалось, що наше місто Алентавн полишиться позаду інших громад у відношенні жертв на Світову Виставу. Та ні. Наша громада патріотична і жертвенна, та колись стояла попереду усіх українських громад. Почин до цього вийшов з місцевого Українсько-Американського Громадянського Клубу. Той Клуб святкував 18 річницю свого існування і з тої нагоди влаштував гарний бенкет з добірними потравами, на який прибуло багато людей. Та на

тім бенкеті не переводжувало збірки, щоб члени не думали, що при кожній нагоді переводжиться збірка. Зате на місячних зборах 29. січня ц. р. згаданий Клуб, що дотепер стільки причинився для місцевої церкви, та для різних народних цілей, взяв під увагу і справу світової вистави. П. Марія Рудакевич сказала пару слів і попросила про дар на ту ціль. Зложили жертви: У. А. Г. Клуб \$25; відділ 147 У. Н. С. \$13; відділ 151 У. Н. С. \$10; Союз Українок \$10; по \$1: Д. і М. Рудакевич, П. і М. Яремчук.

Кожний українець і українка повинні пам'ятати, що на ту ціль не лиш товариства, але також окремі особи повинні зложити жертви.

Марія Рудакевич.

НЮАРК, Н. ДЖ.
Касовий звіт У. Н. Стійтової Організації.

Подаємо до загального відома стан каси Української Національної Стійтової Організації з кінцем 1938 року.

Загальний прихід виносив \$1,647.77, а загальний розхід \$1,599.69.

В касі остало готівки \$48.08. На визвольну боротьбу вилано в 1938 році \$407.27.

Т. Рудий, касієр;
М. Припхан, фін. секр.;
В. Ткач, контрольор.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НЕ ІДЬТЕ ДО НЬО ЙОРКУ ЗА ПРАЦЕЮ.

Багато наших людей приїжджає до Нью Йорку, щоб тут шукати праці. Приїжджають усіх усюдів, а головню з Пенсильванії і Нью Джерсі, та дніми і ночами висиджують по бюрах праці. Нераз протишнється не можна, так заважає не є бюро праці нещасними людьми, що хотіли продати за будь яку ціну свою силу та свої здібності. А коли нераз трапляється, що якийсь ресторан хоче „дешевшера“, то десяток рук простягаються, щоб дістати ту роботу. Та й за ту працю треба заплатити бюрові \$5. Буває не раз так, що робітник поробить три-чотири тижні і його відправляють, а беруть іншого. Інший знов платить бюрові п'ять доларів, а той перший також вертається до бюра, щоб дістати чергову роботу. Нераз так буває, що завідателі реставрацій змовляються з бюрами і так пересувають людьми, щоб кожний раз від них видобути \$5 оплати за одержану роботу. Так вони використовують безробітних.

Проте і такої нужденної праці для всіх не вистарчає і десятки тисяч обдертих, брудних, неголених, голодних виснажених та змерзлих людей вештається по вулицях цього найбільшого міста. Вони не раз випорнують відпадки з смітників щоб заспокоїти свій голод. А щоб загіршити їм ідути на залізничні стації, до бібліотек, чи інших яких публичних будинків. Та часто їх і звідтам випорнують.

Отсей образець нужди повинен перестерти наших людей від легководушної, непередуманої подорожі до Нью Йорку. Багато українських родин прийшли до Нью Йорку, хоч у своїй місцевості діставали підмогу від уряду. Мала це була підмога, та всетаки була. А коли приїхали сюди, то страшили підмогу і праці не дістали. А державної помочі тут приїзжі не дістануть.

В Нью Йорку працюють тисячі українців по ресторанах. Багато з них працює дуже довгі години, за малу платню. Одиноким рятунком з цієї ситуації є це, щоб вступати до робітничої юнії. Шляхом юнії робітники матиме можли-

вість охоронити себе перед визиском несовісних власників. Бо тепер вийшов такий закон, який накладає певну кількість годин на роботи, а також певну висоту заплат. Але цей закон не може охоплювати кожного робітника окремо, тільки це можна досягнути збірним, організованим, шляхом, гуртуючись в робітничі юнії. Коли робітники згуртовані в юнії, то вони можуть поскаржитись комітетам взаємодопомоси праці, а ці потягнуть несовісних працевластів до відповідальності. Також юнійного чоловіка не так легко відправити з праці, як незорганізованого чоловіка.

В. Гасій, Нью Йорк, Н. Я.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

БРОНКС, Н. Я.
Колія відділу 22 ОДВу на визвольну боротьбу.

Коліядувати ходили: В. Найдан, І. Гуцало, В. і Павліна Різник, П. Найдан, Анна Біла й Оля Крикван.

Коліяду зложили по \$5: Володимир Різник, Катра Чиніль, Ізид Гуцало, Степан Ковбасюк; по \$3: Кирило Вереско, Розалія Сьомало; по \$2: І. Кобан, М. Мудрий, І. Журавель, А. Душинкова, Ф. Андрушин, П. Сидор; по \$1.25: І. Ошчеп, П. Найдан; по \$1: Н. Кіричук, Комарницький, Кензік, І. Приймак, М. Білик, В. Шней, П. Кіт, М. Томішак, А. Гладун, Н. Н. І. Томішак, К. Туранський, П. Абрамчук, В. Найдан, Ю. Сидор, І. Чепіль (Саратого Спрінгс, Н. Я.), П. Найдан, О. Найдан, М. Фелендич, С. Лось, А. Мілер, І. Коріат, П. Ярема, О. Гнатів (Понкер, Н. Я.), І. Багун, Р. Костюк; Анна 50 ц. Разом заволодано \$67. Заплатено за газоліну \$1. Вислано до центральної управи ОДВу \$66 на визвольну боротьбу.

Складаємо подяку всім, що трудились і жертвували, а п. Пилипо Найданові, що без винагороди позин колядинок своїм авто.

Управа ОДВу ч. 22.

КОВТЄВІЛ, ПА.
На інвалідів.

В неділю, 6-го листопада м. р., по Службі Божій, о. Іа. Врублевський відправив панахиду по впадих страждальцях в боротьбі за волю України і в кітінних словах промови попросив присутніх про дати на укріплення інвалідів. Збіркою записів урядників церковин: В. Чернецький і П. Турчип. Жертви зложили: о. Іа. Врублевський \$2.50; по \$1: В. Чернецький, І. Турчип, І. Петрович, Д. Лебаль, В. Струж, С. Приймак, С. Поперечний, А. Гришків, Д. Шиманський, П. Мудрий, М. Кобиласький, П. Залізний, М. Інок, І. Юзьяк, Е. Богатень, А. Козачинський, В. Урбан; А. Струж 75 ц.; по 50 ц.: І. Славо, К. Кобиласький, М. Задорожна, Т. Палаєк; по 25 ц.: Д. Живчик, Я. Поперечний, М. Кухарський, Р. Залізний і М. Пискор. Разом \$23.50, які вислано через Об'єднання на призначену ціль.

ПОТОКЕТ, Р. АП.
На народні ціли.

Тов. Івана Франка, від. 93 У. Н. С., в Централ Фолс, Р. Ай., на своїй мітингу ухвалило \$20 на народні ціли. Гроші переслали через Об'єднання з призначенням \$10 на Річну Школу і \$10 на Карпатську Україну. За Уряд: К. Бабій, предс., П. Сомиш, кас., П. Беньковський, секр.

СТАРАННЯМ ВІД. 1-ГО УКРАЇНСЬКОГО ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА О.Д.В.У. З НЬО ЙОРКУ

І ВІД. 24-ГО З АСТОРІ, ЗА СПІВУЧАСТЮ ВІДДІЛІВ УЧ. З ПАСЕЙКУ І ДЖЕРЗІ СІТІ

— відбудеться —

В НЕДІЛЮ, 26. ЛЮТОГО (FEBRUARY 26, 1939)

В ГОД. 8. ВВЕЧІР

В СТАЙВЕЗЕНТ ГАЙ СКУЛ
(STUYVESANT HIGH SCHOOL)
15th ST., BETWEEN 1st & 2nd AVENUES, NEW YORK CITY

СВЯТО

В ЧЕСТЬ

ОЛЬГИ БАСАРАБ

ЗА ВІЛЬНИМ ВСТУПОМ, АЛЕ ЗА ДОБРОВОЛЬНИМИ ДАТКАМИ.

Музичну програму виповнять: **МОЛОДЕЧИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ХОР ПІД УПРАВОЮ п. ТЕОДОРА ОНУФРИКА**; солістки: п-на **ДАРИНА ВЕРБОВЕЦЬКА** і п-на **ОЛІА КАРИШИН**. Святочну промову виголосить пані **МАРІА ДЕМИДЧУК**.

У ХВИЛИНІ ВЕЛИКИХ НАДІЙ НА НЕДАЛЕКЕ ВИЗВОЛЕННЯ ВСІХ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ З ВІДВІЧНИХ КАЙДАН, ГОТОВІМСЯ ДО ГЕРОЙСЬКОЇ АКЦІЇ ТА РОЗПОМЯТУЄМО ГЕРОЙСЬКІ ВЧИНКИ ТИХ СКРОМНИХ РОБІТНИКІВ, ЯКОЮ БУЛА МІЖ ІН. **ОЛЬГА БАСАРАБ**. ХАЙ УКРАЇНЦІ З НЬО ЙОРКУ І ОКОЛИЦІ ПРО ЦЕ ПАМ'ЯТАЮТЬ І ХАЙ ПРИХОДЯТЬ ЛАВОЮ НА СВЯТО ГЕРОЙСЬКОЇ ЖІНКИ!

Комітет Свята.

НЬО ЙОРК, Н. Я.

Отсим пригадується, що **РІЧНІ ЗБОРИ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ Українських Національних Організацій міста Нью Йорку** відбудуться в **ПЯТНИЦЮ, 17. ЛЮТНЯ, в год. 8. вечором, в галі під числом 217 1st 6. вул. у Нью Йорку.**

Прохається всіх делегатів явитись точно на збори. Управі всіх українських товариств у Нью Йорку повинні постаратись мати своє заступництво на цих зборах.

ЗА УПРАВУ:
М. Пізнак, голова. **С. Ковальчук, секретар.**

НЮАРК, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦІ!

ПЕРШИЙ РІЧНИЙ БАЛЬ

— планштовує —

БРАТСТВО СВ. ПЕТРА І ПАВЛА,
від. 27. Українського Народного Союзу

В СУБОТУ, 18. ЛЮТОГО (FEBRUARY 18, 1939)

В RIVOLI HALL, 209 FERRY STREET, NEWARK, N. J.
Початок у годині 8. вечір. — Вступ 30 центів.
Музика Віктора Ромейна.

Отсим запрошаємо всіх українців прийти на наш баль і гарно з нами забавитись. — **Комітет.**

АЛЕНТАВН, ПА., І ОКОЛИЦІ!

ЗАХОДАМИ СПІВАЦЬКО-АМАТОРСЬКОГО КРУЖКА
при українській православній парохії в Алентавн,

В НЕДІЛЮ, 19. ЛЮТОГО (FEBRUARY 19, 1939)
В ПАРОХІАЛЬНІЙ САЛІ, 803 N. FRONT STREET
ДВА ПРЕДСТАВЛЕННЯ:

ЗАХОТИЛА ПАНА, ВТРАТИЛА ІВАНА І МАНІГРУЛА

Початок точно в 8. годині вечір.
На ці ввечері представлення запрошує Вас всіх Церк. Комітет.

УВАГА! МЕНВІЛ, Р. АЙ., І ОКОЛИЦІ!

МЕНВІЛЬСЬКА УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА
— устроює —

ЗАПУСТИ 3 ТАНЦЯМИ

В СУБОТУ, 18. ЛЮТОГО (FEBRUARY 18, 1939)

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ НА CUMBERLAND HILL, R. I.

Початок 7. вечір. — Вступ 25 центів.
На запусі запрошуємо громадян місцевих і околиць прийти численно.
За добру забаву ручить — **Комітет.**

УВАГА! ГАНОВЕР, ПА., І ОКОЛИЦІ! УВАГА!

ЗАХОДАМИ ХОРУ ІМ. ОЛ. КОШИЦЯ
при церкві Преобр. І. Христа, відіграється дуже гарне представлення

„БАБЬСЬКИЙ БУНТ“

народна опера на 3 дії І. Я. Лушка.

В НЕДІЛЮ, 19. ЛЮТОГО (FEBRUARY 19, 1939)
В ЦЕРКОВНІЙ САЛІ, 240 CENTER STREET, HANOVER, PA.
Початок у год. 7:30 вечором. — Вступ 40 ц.
Для дітей відіграється в СУБОТУ, 18. ЛЮТОГО, в годині 7:30. Вступ 10 ц.

У представленні беруть участь: пп. І. Букович, П. Гойсин, І. Гриниш, М. Шалайда, Г. Гриниш, І. Шалайда, Р. Мишик, І. Клас (молод.) і І. Клас (стар.) з дітьми: П. Цірко, А. Адамчик, М. Святийко, М. Гриненко, А. Кравецька і пані А. Адамчик. Режисер і управитель хору уч. В. Мельничук. — Хто прийде, то насміється до сходу й догоду буде в представлення згадувати. — **Комітет.**

УКРАЇНЬСЬКА ЗВУКОВА

ФІЛЬМА

МАРУСЯ

на основі віршої поеми

ОЙ НЕ ХОДИ, ГРИЦЮ, ТА НА ВЕЧЕРНИЦІ

котрій американські фільмові критики
признали

★★★ ТРИ ЗІРКИ ★★★

буде висвітлюватися в:

ДІТРОИТ, МІШ., 17, 18, 19, й 20, лютого (FEB. 14—20
INCL.), CINEMA THEATRE, 58 EAST CO-
LUMBIA AT WOODWARD, безперервно від 12 го-
дини вполудне.

ЯК МІ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ГАРТФОРД, КОНН.

Для Карпатської України і для
Рідної Школи.

Для Карпатської України і для
Рідної Школи в Галичині зможуть
жертви:

На прийняття по Службі Божій у
п. Сикорів, по \$1: Остапчук, П.
Хорнат, Дерзанич, Ізанич, Єдварович,
Пилинчук, Фурман, Сикора, о. Па-
ландюк; по 50 ц.: Апанович, Чалій,
Добинський; дрібними \$0.10. Разом
\$11.

З нагоди іменин о. Стефана Бз-
ладюка, о. Стефана Баландюка, \$5;
по \$1: Саган, Сидорак, Галкевич,
Давид, П. Казубо, Смик, Мотиль,
Анзевин, А. Ковальський, Соляр,
Патняк, Кучер, Маланчук, Морав-
ський, Шпаковська, Вакарлюк, Па-
шак; дрібними \$16.34. Разом \$68.74.

На весільній прийнятті у п. Ма-
ковичів (Підлюк) зібрано \$8.
На весілля п. Яковичів, по \$2:
о. Стефан Баландюк, П. Предмір-
ський; по \$1: Предмірський, К. Яро-
севич, П. Соляк, Ботинен, Смик,
Саган, А. Ковальський, П. Смик, Ми-
китин, Сивак, Стефанія, Лата, Малан-
чук, Драшук, Н. Н.; дрібними \$18.40.
Разом \$37.40.

З нагоди посвячення Дому у п.
Б. Давидів, Б. Давидів \$2; по \$1: В.
Солякський, П. Солякський, Ботинен,
Похмурський, о. Баландюк. Разом \$7.
На прийнятті (забаві) — з наго-
ди 25-літнього подружжя життя П.
Пилинчука зложили: П. Пилинчук, \$2;
по \$1: Ганкович, Максимів, Пашак,
Стекло, Сидорак, Смик, Солякський,
А. Ковальський, о. Баландюк; дріб-
ними \$8. Разом \$19.

Заколювали шкільні діти: Анаста-
сія Семенов, Олена Рудий, Ольга
Похмурська, Ірина Медвідь, Марія
Каня, Павліна Мартинюк, Йосифа
Гришчук, Павліна Гайда, Давид Ме-
відь, Семен Каня, Андрій Саган,
Теодор Федірко, Юрій Федірко.

Жертвували: Грегор \$1.50; по \$1:
Пинчук, Старковська, Якович, Фе-
дірко, Бродир, Лукасевич, Лемета,
Чинько, Саган, Драняк, П. Солякський,
Хозій, Стефанія, Рудий, Холан, Си-
коря, Ант. Коба, Нестор, Мокриш-
кий, Куркиша; по 50 ц.: Семро, Ско-
робогатий, Предмірський, Жюра,
Семенов, Бойчук, Мисацький,
Гайда, Клепа, Косар, Матійовський,
Гнатюк, Ланцюк, Апанович, Бізюк,
Леський, Медвідь, Зварич; Казаняк
30 ц.; по 25 ц.: Лівинко, Пиличук,
Неборук, Варгас, Каня, Гришчук,
Н. Н.; дрібними 10ц. Разом \$31.90.

Всього разом \$152.64. З того для
Карпатської України \$76.32, для Рід-
ної Школи \$76.32. Виставою через
Об'єднання.

о. С. Баландюк.

БОФАЛО, Н. Я.

На народні ціни.

Пересилаю через Об'єднання \$20,
з яких \$15 закладували на Рідну Школу
і Карпатську Україну, а \$5 на Рідну Школу
і Карпатську Україну. Зложили: В.
Якович, \$1.25; по \$1: о. А. Воро-
пеленка, Марія Шевчук, Маргарета
Сторожук, О. Рудий, І. Ленський, І.
Сидорович, М. Дулишак, В. Шере-
мета; по 50 ц.: О. Коваль, І. Бойчук,
п. Бич, В. Олексюк, М. Доманський,
П. Кіналь, Д. Колотило, С. Юзак,
І. Верболюкський і п. Подольск; по 25
ц.: С. Радчук, С. Ковальський, Т.
Ленський. Разом \$45, які призначені
на Рідну Школу.

А п'ять доларів зібрано на хрестин-
нах сина гом. Стефана і Марії Ко-
валь і вони призначені на Карпат-
ську Україну.

О. Коваль.

ГЛАСТЕНБЕРГ, КОНН.

Колида на Рідну Школу і Карпатську
Україну.

Колядувати ходили: Петро Соляр,
Денис Качмарик і Йосиф Патнюк.
Жертвували кожда на Рідну Школу
і Карпатську Україну, по \$2: Л. Си-
дорак, І. Мисацький, І. Сидорак,
П. Патнюк, П. Смик; по \$1.50: М.
Стекло, П. Соляр; по \$1: П. Кріль,
Л. Качмарик, М. Котут, С. Конке-
вич, Марія Блаженська; по 50 ц.:
Ксенія Грешук, М. Галкевич, П. Га-
лун, М. Запотоцький. Разом \$20, які
розділено по половині Карпатській
Україні і Рідній Школі. Гроші ви-
ставою через Об'єднання.

Йосиф Патнюк.

МІЛВОКІ, ВІС.

Колида на народні ціни.

Товариство ім. Івана Франка, під
103 У. Н. Союзу, не забуло і за
Рідний Край. На другий день Різдва
Христового по Службі Божій, ура-
дники загального товариства зібрані
разом в церковній залі і рішили пі-
ти з кождою на народні ціни. Ко-
лядували: Теодор Танін, Павло Сте-
шак, Теодор Барчук, Іван Пунько,
Андрій Ковчун.

Павло Стешик обновили колядників
співом дітям по Милвоку і по околиці,
де є ще діти українці. За тру-
дів кожда діти собі не платили. На
народні ціни свої жертви швидко да-
вали по \$2: о. Н. Журавський, Н.
Савіцький, П. Гарасимович; по \$1:
С. Котут, Т. Барчук, В. Яремчук,
Т. Танін, І. Стешик, І. Пунько, А.
Гаталя, К. Волкович, І. Олсон, І.
Шеремета, Д. Борис, М. Борис, М.
Барисський, С. Юзак, І. Сосницький,
І. Гіта, П. Солякський, М. Па-
тер, М. Стратий, Г. Дав, І. Се-
нчишин, І. Сенишин; по 50 ц.:
П. Сушко, М. Хомета, А. Яковичин,
Г. Артемко, І. Раковецький, І. Па-
велко, В. Юшак, Т. Довгун, А. Ко-
вач, В. Колодубець, І. Гурський,
Н. Курильський, Б. Орищенко, В.
Псюк, Н. Курильський; по 25 ц.:
А. Гірчак, І. Томашук, С. Звіден,
А. Борис, Т. Д. Разом закладували
\$40, які вислали через Об'єднання
до Рідного Краю на такі ціни: \$20
на Карпатську Україну, \$10 на Рідну
Школу, \$10 на інвалідів.

Колядували.

ВУНСАКЕТ, Р. АР.

На Карпатську Україну.

За старанням Тов. Мир, під 368 У.
Н. Союзу, члени пішли з кождою
на Карпатську Україну. Колида зго-
дили по \$1: о. В. Тремба, Л. Р.
Касів, П. Ігза, М. Пророк, П.
Козарський, К. Тулай, С. Приймак,
Б. Якович, Е. Гайковий, М. По-
занський, І. Пригода, Я. Шаравара,
М. Крамарчук; по 50 ц.: Н. Тро-
губчак, М. Рашко (мол.), Н. Н. Т.
Котут, П. Котин, К. Добровода, К.
Януш, К. Степак, К. Кісляр, І. Ва-
сильшин, І. Васильшин, М. Веселюк,
І. Гайовський, К. Ходоровський, А.
Басан, М. Рибак, П. Гаврада, М. Жу-
а, Лехман; по 25 ц.: Н. Польда, А.
Добровода, І. Пристава, І. Томчук.
Разом \$23.45. Видати \$1. Писано
через Об'єднання \$22.45 на Карпат-
ську Україну. Колидували ходили:
П. Кушарський, М. Пророк, Я. Ша-
рарара.

ПІТТСБУРГ, ПА.

На народні ціни.

Зауважили Українській Організації м-
ста Пітсбургу переслали через Об-
єднання \$70 на народні ціни: \$50 на
Карпатську Україну, по \$10 на Рідну
Школу і Українську Літницю. Не
справді не велика сума, та ми все
раді підтримувати добру справу та-
ких жертв, на які нас ставлять. На-
ша Організація далі займається зби-
ранням жертв на народні ціни.

Микола Король, скарбник.

„НАПАДКА ПОЛТАВКА“ І „КАРПАТСЬКА УКРАЇНА“

Будуть висвітлюватися в цих містах:

БЕТЛЕГЕМ, ПА., 19. ЛЮТОГО (Feb. 19), в Українським Народним
Домі, 3rd and Carbon Streets.

МІЛВІД, Н. ДЖ., 25. І 26. ЛЮТОГО (Feb. 25 & 26), в Українським
Народним Домі, Carmel Road.

БОЛТИМОР, МЕРИЛЕНД, 5. БЕРЕЗНЯ (March 5), в Українським
Народним Домі, 3801 O'Donnell Street.

НОРТГЕМПТОН, ПА., 12. БЕРЕЗНЯ (March 12), в селі Української
Православної Церкви, Newport Street.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ., 19. БЕРЕЗНЯ (March 19),
в Українським Парохіальним
Домі,
18 Woodland Street.

КАРПАТСЬКА УКРАЇНА
І МУКИ ХРИСТА

УВАГА! ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦІ! УВАГА!

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ В ЕЛИЗАБЕТ

власноу

ВЕЛИКИЙ ЗАПУСТНИЙ БАЛЬ

В СУБОТУ, 18. ЛЮТОГО (FEBRUARY 18, 1939)

У ВЛАСНИЙ БАЛЬ

214-216 FULTON STREET, ELIZABETH, N. J.

Початок у годині 7. вечір. — Вступ 30 центів.

На цей заступний баль запрошуємо всі братства,
товариства, сестрицтва, клуби і чесних громадян з
Елізабети й околиці! Прийдіть всі, щоб перед постом
забавитися при добрій музиці, свіжих напінках та
смачних перекусах.

НЮАРК, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦІ!

УКРАЇНЬСЬКА ПРАВОСЛ. ГРОМАДА В НЮАРКУ

власноу

ЗАПУСТНУ ЗАБАВУ З ТАНЦЯМИ

В НЕДІЛЮ, 19. ЛЮТОГО (FEBRUARY 19, 1939)

В УКРАЇНСЬКІЙ ПАРОХІАЛЬНІЙ ГАЛІ,

675 SO. 19th STREET, NEWARK, N. J.

Початок бенкету-гостини, в 5. год. пополудні.

Від 8. танці. — Вступ відільний.

Сестрицтво св. Покрови займається приготова-
ням смачних страв. Чистий дохід призначено на будів.
фонд для розбудови українського центру в Нюарку.
Цим запрошується всіх громадян і знайомих до
численної участі в бенкеті-забаві.

Комітет.

ФАРМИ

НА

ПРОДАЖ

ФАРМИ! ФАРМИ! ФАРМИ!

Вже мало НОВИХ ЛІСТУ річних
фарм. Хто хоче купити добру фар-
му, з урочайною землею, без камін-
ня, може купити лише в одній око-
лиці, то є в Гунтердон Кавіті, коло
Flemington, N. J. Пийшіть по нову
ліст річних фарм до:

MICHAEL GELLNER,

RINGOES, N. J.

ДОМИ НА

ПРОДАЖ

НА ПРОДАЖ

Дім, 6 кімнат, га-
раж, закрита веран-
да. Лято 66x300, фт. 25 миль від
Нью Йорку. Ціна \$3,500. Пийшіть по
інформації на адресу:
K. P. c/o SVOBODA,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ПОЛЕ НА ПРОДАЖ

Я. МИХАЙЛО ПЕТРИК з села Во-
рона, повіт Товмач, Галичина, маю
на продаж коло 7 моргів поля. Хто
з одностельним або сусіднім сіл інте-
ресується, би, прошу головною до
власника:

MICHAEL PETRYK,

R. F. D. 4, Frankfort, N. Y.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРБУРГ І АКУШЕР

321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.

Tel. GRAMERCY 5-2459.

Урядові години: рано, від 10 до
12. Вечір від 6 до 8, а в неділю
рано від 10 до 12.

Подорожі до

● КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.
● ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ.
● РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Пересила грошей.
Бизнес й Дім на продаж.
Аскурація річного року

Нотаріальні акти в старокравець
справи полагодує:

ПЕТРО БАРТКІВ

Real Estate & Insurance Broker

Notary Public.

309 EAST 14th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Phone: ALgonquin 4-8254.

У лікаря.

— Курите?
— Ні.
— П'єте?
— Ні.
— Граєте ночами в карти?
— Ні.
— О, то ви, як бачу, не ма-
єте жадних злих навігів.
— Маю тільки один: не мо-
жу здержатись, щоб не гово-
рити неправди.

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

МОЛОДИЙ МЕХАНІК, що недавно
повернувся з краю, що працював та-
кож як пекарський помічник, охочий
робити, хотів би дістати будь-яку
працю, найрадіше при своїх людях.
Зголошення проситься слати до:

С. ГУРАЛЬ,
89 First Avenue, New York City.

ПОШУКУЄ ПОСАДИ

ДЯКО-УЧИТЕЛЬ шукає по-
сади, молодий, теноровий го-
лос, учить школу, дирижує хор-
ом, укладує представлення.
Може посаду взяти сейчас.
Пийшіть до:
S. J., c/o SVOBODA
P. O. Box 346, Jersey City, N. J.

Даром пробна зілля МІЛЕРТОН LAXATIVE

Мілертон є прийнятний і легкий
до зажити.
Мілертон дає найкращі успіхи,
коли його вживається тільки в ко-
жності, а тоді заживається во-
го або зараз перед нічним спо-
чинком, або по вставанні рано.
Мілертон не виробляє прищипи.
ОДНА ВЕЛИКА КОРОБКА \$1.00
виставляє майже на цілий місяць.
Спеціальна оферта читачам
„Свободи“:

[] \$1.00 за одну коробку
Мілертону
[] \$1.50 за дві коробки
Мілертону
[] \$2.00 за три коробки
Мілертону
Пийшіть за зіллям Мілертон у
нашій сусідній аптці, а як там
до не мають, то пийшіть до:
J. S. MILLER, Inc., Dept. U.
P. O. Box 628, Newark, N. J.

МИХАЙЛО КАНЮК

УКРАЇНСЬКИЙ ПОХОРОННИК

2321 W. CHICAGO AVE.

CHICAGO, ILL.

Модерна каплиця.

Добра обслуга.

Ціни приступні для

всіх

Телефон: Armistage 4575

Тел. до дому: Seeley 0288.

Мирон Литвин

УКРАЇНСЬКИЙ ПОТРЕБНИК

Без рішучості, як далеко поза

Нюарком. Вразі потреби теле-

фонуйте до нас. Обслуга шир-
і чесна. — Офіс:

383 MORRIS AVENUE,

cor. Springfield Ave.

NEWARK, N. J.

Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

Новий Український Удєрствєкер

заряджує потребами по ціні так

низькій, як \$150. Обслуга шир-
і найкраща.

JOHN BUNCO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 E. 4th ST., NEW YORK CITY.

Dignified funerals at low as \$150.

Telephone: Gramercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОТРЕБНИК

ЗАНІМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ

В БРОНКСІ, БРОУКЛІНІ, НЬЮ

YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Tel.: Orchard 4-2568.

BRANCH OFFICE & CHAPEL:

707 PROSPECT AVENUE,

(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.

Tel. Melrose 5-6577

Юнго, король отари малпів,
пильно вдивлявся в гурт по-
дорожніх і щось думав. А да-
лі він почав шкробати поти-
лицю. Він уподобав собі білу
жінку, що йшла в гурті та рі-
шив, що з неї булаб добра
жертва для жахливого малпи-
чого циру, в честь місяця.
Цей пир малпи звали „дум-
дум“, а місяць — Горо. Від
цеї думки родилась в нього
воля до чину.

Вкінці він почав ділати: він
в першій мірі перестеріг ін-
ших малп, щоб бути готови до
нападу. А далі, на малий знак,
вони всі кинулись на гурт по-
дорожніх. Подорожні в пер-
шій мірі остовпіли. А далі,
побачивши, що малпи пляно-
во розвинули на них наступ,
почали стріляти. Кілька вели-
чезних малп від куль повали-
лись трупом. Інші наступали
далі.

Серед тої боротьби і замі-
шання Юнго входив. Магру
понад пахи і потаскав її в на-
прямку лісу. Лявак, Грегор й
Огабі дивились безпомічно
на це, та не могли її рятувати.
А Тарзана не було. Відткнув-
ши Магру в безпечне місце
Юнго дав знак решті малпів,
щоб перервали боротьбу й
шли за ним. По кількох хви-
линах малпи шезли так скоро,
як появились.

Крізь нетри вони